

**VII Міжнародна науково-практична конференція
21-22 травня 2025 року**

ПСИХОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Università degli Studi di Firenze/ University of Florence (Італія)

Університет м. Вік, Університет Центральної Каталонії (Іспанія)

Полонійна академія у Ченстохові (Польща)

Центральний Проєкт (Канзас, США)

Університет Сан-Паулу (Бразилія)

Аріельський університет (Ізраїль)

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України (Київ)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ)

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського (Кременчук)

Національний університет «Острозька академія» (Острог)

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка (Глухів)

Запорізький національний університет (Запоріжжя)

Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова (Одеса)

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
(Кропивницький)

Благодійна організація «Вихід є!» (Полтава)

Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Полтава»

**ПСИХОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ:
РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ**

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

21-22 травня 2025 року

Полтава

УДК 159.923.2(062)

П 86

*Друкується за рішенням Ученої ради
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка (протокол № 13 від 24 квітня 2025 року)*

Редакційна колегія:

М.В. Гриньова – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор; **С.Д. Максименко** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **Н.В. Чепелева** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **В.О. Моляко** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **М.Л. Смольсон** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **Л.М. Карамушка** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **О.М. Кокун** – член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **О.І. Бондарчук** – доктор психологічних наук, професор; **Kovalenko O.** – professor, doctor habilitated in psychology, professor of Pedagogical University of the National Education Commission, Krakow (Poland); **Mireia Canals-Botines**– PhD Deputy Vice-Rector for Research and Knowledge Transfer University of Vic – Central University of Catalonia Honorary Professor of PNP; **С.П. Яланська** – доктор психологічних наук, професор; **О.В. Бацилева** – доктор психологічних наук, професор; **Р.В. Каламаж** – доктор психологічних наук, професор; **Н.М. Атаманчук** – кандидат психологічних наук, доцент; **Т.М. Дзюба** – кандидат психологічних наук, доцент; **В.А. Лавріненко** – кандидат психологічних наук, доцент; **І.М. Коренева** – доктор педагогічних наук, професор; **О.Я. Рибалка** – кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнієнко Інокентій Олексійович – доктор психологічних наук, професор, Мукачівський державний університет;

Харченко Анжела Станіславівна – кандидат психологічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.

Психологічні координати розвитку особистості: реалії і перспективи : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., (21–22 трав. 2025 р.). – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025. – 242 с.

ISBN 978-966-2538-90-8

У збірнику наукових матеріалів представлені праці науковців, в яких висвітлюються найбільш актуальні науково-прикладні проблеми психологічної науки з таких напрямів: психологічні особливості становлення та розвитку особистості в освітньому просторі; психотехнології розвитку творчої особистості: практико-орієнтований аспект; інноваційні підходи в діяльності освітніх закладів : інтеграція науки і практики; актуальні питання збереження й підтримки ментального здоров'я особистості в складних життєвих умовах; соціально-психологічна допомога особистості в умовах життєвих криз і трансформацій; психосоціальне відновлення життєстійкості особистості: подолання наслідків кризи у воєнний та повоєнний час.

Збірник адресований науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, аспірантам, студентам, працівникам у галузі практичної, кризової психології, науковцям, психологам, іншим фахівцям, які цікавляться сучасним станом розвитку психологічної науки.

УДК 159.923.2(062)

ISBN 978-966-2538-90-8

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025
© Кафедра кризової психології, 2025

3. Власенко І. А., Фурман В. В., Рева О. М., Канюка І. О. Психологічне здоров'я студентської молоді. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 224 с.

4. Рибалка О. Я., Атаманчук Н. М. Шляхи оптимізації фізичного та психічного здоров'я та благополуччя студентської молоді. *Витоки педагогічної майстерності*. 2024. Вип. 33. (Серія «Педагогічні науки»). С. 201–206.

5. Цюняк О. Стан ментального здоров'я здобувачів вищої освіти у період дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Т. 3, № 36. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/44.pdf

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Савелюк Наталія, Конопацька Лілія

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
nsavelyuk@ukr.net; konopatskaliliya@gmail.com*

Розвиток підприємницьких здібностей у студентської молоді є стратегічним завданням сучасної вищої освіти, особливо в контексті економічної трансформації України та необхідності формування нового покоління підприємців. За даними Державної служби статистики України, рівень економічної активності молоді віком 15-24 роки становить лише 38,5%, що значно нижче за європейські показники (52-58%). Особливого значення набуває дослідження психологічних особливостей розвитку підприємницьких здібностей у майбутніх психологів, які можуть застосовувати набуті знання для створення власного бізнесу у сфері надання психологічних послуг.

Підприємницькі здібності розглядаються в сучасній психологічній науці як багатокомпонентне системне утворення, що включає когнітивний (підприємницьке мислення, креативність), мотиваційно-ціннісний (потреба в досягненнях, незалежності), емоційно-вольовий (толерантність до невизначеності, готовність до ризику), комунікативний (лідерські якості, переговорні навички) та поведінковий (проактивність, організаторські здібності) компоненти. Студентський вік (18-23 роки) характеризується

активним професійним самовизначенням та є сенситивним періодом для розвитку підприємницьких здібностей, що актуалізує необхідність розробки ефективних методів їх діагностики та цілеспрямованого формування.

Мета дослідження – дослідити психологічні особливості та ефективність розвивального впливу тренінгового заняття «Вступ до підприємництва» на формування здібностей до підприємницької діяльності у студентів-психологів.

Дослідження проводилося на базі факультету соціології та психології Національного університету «Запорізька політехніка» у дистанційному форматі протягом березня 2024 року. Вибірку склали 14 студентів 2 курсу спеціальності «Психологія» віком 19-20 років (9 жінок, 5 чоловіків).

Для діагностики підприємницьких здібностей використовувався GET-тест «Здатність до підприємництва» (розроблений Даремською бізнес-школою, адаптований Ю. Пачковським), який дозволяє оцінити п'ять ключових компонентів підприємницьких здібностей: потребу в досягненнях, потребу в незалежності, схильність до ризику, креативність, цілеспрямованість і рішучість. Методика містить 54 твердження, які оцінюються за 5-бальною шкалою.

Розроблене тренінгове заняття тривалістю 3 академічні години включало: процедуру знайомства учасників, встановлення правил роботи групи, групову дискусію «Що таке підприємництво?», діагностику наявного рівня підприємницьких здібностей, інтерактивну вправу «Підприємницький портрет» (визначення якостей успішного підприємця), рефлексію отриманого досвіду. У процесі заняття використовувалися методи активного соціально-психологічного навчання: групова дискусія, мозковий штурм, інтерактивні вправи, рефлексивний аналіз.

Дослідження мало план «до-після» з одним вимірюванням: діагностика проводилася безпосередньо перед початком тренінгового заняття (перший зріз) та одразу після його завершення (другий зріз). Для статистичної обробки результатів використовувався t-критерій Стьюдента для залежних вибірок.

Аналіз результатів GET-тесту показав статистично значущу позитивну динаміку за всіма компонентами

підприємницьких здібностей. Найбільш виражені зміни спостерігалися за такими показниками:

1. Потреба в досягненнях: середній бал підвищився з 6,2 до 7,1 (на 14,5%, $p < 0,05$), що свідчить про активізацію мотивації до досягнення успіху та підвищення орієнтації на високі результати діяльності.

2. Схильність до ризику: показник зріс з 4,9 до 5,6 балів (на 14,3%, $p < 0,05$), що вказує на підвищення готовності приймати обґрунтовані ризики та діяти в умовах невизначеності.

3. Цілеспрямованість і рішучість: підвищення з 5,7 до 6,5 балів (на 14,0%, $p < 0,05$) демонструє зростання здатності ставити чіткі цілі та наполегливо їх досягати.

4. Менш виражені, але також значущі зміни зафіксовано за показниками «потреба в незалежності» (з 5,8 до 6,4 балів, $\uparrow 10,3\%$) та «креативність» (з 7,3 до 7,8 балів, $\uparrow 6,8\%$).

5. Загальний інтегральний показник здібностей до підприємництва підвищився з 5,98 до 6,68 балів, що становить приріст на 11,7% ($p < 0,01$).

Якісний аналіз рефлексії учасників показав високу суб'єктивну оцінку ефективності заняття: 85,7% студентів відзначили підвищення інтересу до підприємницької діяльності, 78,6% – краще розуміння власних підприємницьких можливостей та потенціалу, 71,4% – зростання впевненості у здатності започаткувати власну справу, 64,3% – бажання поглибити знання з підприємництва.

Висновки:

1. Одноразове тренінгове заняття «Вступ до підприємництва» показало статистично значущий позитивний вплив на розвиток підприємницьких здібностей у студентів-психологів, що підтверджується підвищенням загального показника GET-тесту на 11,7%.

2. Найбільш ефективним заняття для розвитку мотиваційно-вольових компонентів підприємницьких здібностей виявилось: потреби в досягненнях, цілеспрямованості та готовності до ризику, що є ключовими характеристиками підприємницької особистості.

3. Інтерактивні методи активного соціально-психологічного навчання сприяють не лише когнітивним змінам (розширення знань про підприємництво), але й

формуванню позитивного емоційного ставлення до підприємницької діяльності та підвищенню впевненості у власних можливостях.

4. Результати дослідження обґрунтовують доцільність включення спеціальних тренінгових компонентів у навчальні програми підготовки психологів для розвитку їх підприємницького потенціалу та формування готовності до створення власного бізнесу у сфері психологічних послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карамушка Л. М., Креденцер О. В. Психологія підприємницької діяльності в освітніх організаціях : монографія. Київ : Логос, 2015. 207 с.
2. Пачковський Ю. Ф. Психологія підприємництва: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів : «Новий світ-2000», 2017. 278 с.
3. Романовський О. М. Підприємницька освіта в закладах вищої освіти: теорія і практика : монографія. Вінниця : Нова книга, 2019. 248 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ГРОШЕЙ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Савелюк Наталія, Придомірска Вікторія

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
nsavelyuk@ukr.net; viktoriapridomirska@gmail.com*

У контексті глибоких соціально-економічних змін, що відбуваються в українському суспільстві на тлі усіх трагічних подій новітньої історії, особливої уваги набуває проблема фінансової соціалізації молоді. Сприймання грошей студентською молоддю має значний вплив на формування її фінансової поведінки, ціннісних орієнтацій, а також на життєві стратегії, пов'язані з економічною незалежністю, самореалізацією та професійним вибором. Адже мова йде не тільки про реалії воєнного стану, а і про прогнозований повоєнний розвиток України, коли пріоритетними знову стануть завдання відродження економічного потенціалу держави.

Актуальність теми зумовлена державними ініціативами у сфері розвитку фінансової грамотності, зокрема в межах реалізації положень Законів України «Про освіту», «Про вищу

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ЗАСОБАМИ НЕЙРО-ЛІНГВІСТИЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ <i>Матеюк О., Суходоля Ю.</i>	145
ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАЦІЯ З ВИКОРИСТАННЯМ УДАРНИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ <i>Мельник О., Момот О.</i>	147
РОЗВИТОК ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ЧАС <i>Олешко І.</i>	150
САМОЕДУКАЦІЯ ЯК РЕСУРС ПОДОЛАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИСНАЖЕННЯ У ТРИВАЛИХ КРИЗОВИХ УМОВАХ <i>Підгаєвська М.</i>	153
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮНАКІВ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ <i>Радченко Ю.</i>	158
РЕСУРСИ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ЛЮДИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЖИТТЯ <i>Рибалка О.</i>	162
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ <i>Савелюк Н., Конопацька Л.</i>	166
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ГРОШЕЙ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ <i>Савелюк Н., Придомірська В.</i>	169
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ПСИХО-ЕМОЦІЙНОГО ВИСНАЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ <i>Сайко Н.</i>	172

ПСИХОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

21-22 травня 2025 року

Відповідальна за випуск – *С.П. Яланська*

Упорядник – *Н.М. Атаманчук*

Дизайн обкладинки – *О.К. Лебедев*

Комп'ютерна верстка – *В.В. Шеремет*

Автори доповідей та повідомлень відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, правильне цитування джерел та посилання на них. Думки авторів можуть не збігатися із позицією упорядника та редакційної колегії.

Підписано до друку 24.04.2025 р.
Формат 60x84/16. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 14,1. Наклад 100 прим.

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
36003, м. Полтава, вул. Остроградського, 2

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.